

Geluidsisolatie Schiphol (GIS)

Voortgangsrapportage no. 9

2^e halfjaar 2008

1	INLEIDING EN SAMENVATTING	3
1.1	INLEIDING	3
1.2	LEESWIJZER	3
2	ESSENTIALIA	6
2.1	INLEIDING	6
2.2	DE GELUIDSISOLATIEPROJECTEN	6
2.3	AANKOOP LIB GELUIDSLOOPZONES EN VEILIGHEIDSSLOOPZONES SCHIPHOL	7
2.4	SCHADESCHAP LUCHTHAVEN SCHIPHOL	8
2.5	ORGANISATIE VAN PROJECTEN	9
3	DE PROJECTEN IN HUN OMGEVING	10
3.1	BELEIDSONTWIKKELINGEN	10
3.3	COMMUNICATIE	11
3.4	VOORTGANG PER PROJECT	11
4	BEHEERSING VAN PROJECTEN	19
4.1	SCOPE	19
4.2	PLANNING	19
4.3	FINANCIËN	20
4.3.1	PROJECTBUDGET	20
4.3.2	UITPUTTING POST ONVOORZIEN	24
4.3.3	UITGAVEN EN ONTVANGSTEN GIS-2 (KAS)	24
4.3.4	VERPLICHTINGEN GIS-2	24
4.3.5	UITGAVEN GIS-3 EN OVERIGE PROJECTEN	24
4.3.6	VERPLICHTINGEN GIS-3 EN OVERIGE PROJECTEN	25
4.3.7	ONTVANGSTEN HEFFINGEN	26
4.4	RISICO'S, MEE- EN TEGENVALLERS EN PROGNOSE EINDSTAND	26
4.5	KWALITEIT EN KENNIS	29
4.6	AUDITS EN ONDERZOEKEN DOOR DERDEN	29
	BIJLAGE 1: BEGRIPPEN- EN AFKORTINGENLIJST	30
	BIJLAGE 2: NADERE TOELICHTING KE-ETMAALISOLATIE EN LAEQ-NACHTISOLATIE	32

1 Inleiding en samenvatting

1.1 Inleiding

Voor u ligt de negende voortgangsrapportage over het Project Geluidsisolatie Schiphol.

Deze rapportage is opgesteld conform de Regeling Grote Projecten.

De rapportage beslaat de periode 1 juli 2008 tot 1 januari 2009 en heeft betrekking op alle projecten die in het kader van geluidhinder en externe veiligheid ten behoeve van de luchthaven Schiphol worden uitgevoerd. Het gaat om de volgende projecten:

- Geluidsisolatie Schiphol fase 2 (GIS-2);
- Geluidsisolatie Schiphol fase 3 (GIS-3);
- Aankoop en sloop van woningen binnen de geluidsloopzone;
- Aankoop en sloop van woningen en woonschepen binnen de veiligheidssloopzone;
- Financiering van het Schadeschap luchthaven Schiphol.

Het ministerie van Verkeer en Waterstaat is zowel verantwoordelijk voor het beleid als de uitvoering van de projecten GIS-2, GIS-3 en 'Aankoop of verplaatsing van woonschepen 5P gelegen binnen de geluidszone'.

Voor de projecten 'Aankoop en sloop van woningen binnen de geluidsloopzone' en 'Aankoop en sloop van woningen en woonschepen binnen de veiligheidssloopzone' draagt het ministerie de beleidsverantwoordelijkheid. De uitvoeringsverantwoordelijkheid voor deze twee projecten ligt bij de betrokken gemeenten.

Het Schadeschap luchthaven Schiphol is een openbaar lichaam dat is ingesteld op grond van de Gemeenschappelijke regeling Schadeschap Luchthaven Schiphol. Het schadeschap heeft een onafhankelijke positie. Het ministerie van Verkeer en Waterstaat c.q. Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de kosten die het Schadeschap op grond van de Gemeenschappelijke Regeling rechtmatig kan declareren, maar draagt geen inhoudelijke verantwoordelijkheid. Daarom voorziet deze rapportage alleen in een financiële verantwoording van het schadeschap.

1.2 Leeswijzer

Deze voortgangsrapportage bestaat uit drie hoofdonderdelen:

1. de essentialia van de projecten (hoofdstuk 2);
2. de projecten in hun omgeving (hoofdstuk 3);
3. de beheersing van de projecten (hoofdstuk 4).

1.3 Samenvatting

GIS-2

De isolatie van GIS-2 panden is op 30 juni 2008 beëindigd. Het totaal aantal geïsoleerde panden bedraagt 8465. Van 28 panden is de isolatie om diversen redenen nog niet afgerond. Uit efficiency oogpunt worden deze panden afgerond onder GIS-3.

Voor de contracten met de aannemers over de laatst geïsoleerde woningen zijn de Staten van Afrekening afgerond.

Bij de Raad voor de Arbitrage voor de Bouw dient tussen de aannemerscombinatie

dB2000 VOF en BAM Wilma en de Staat der Nederlanden een arbitraal geding over ingediende eindafrekeningen. GIS-2 kan financieel pas worden afgesloten na het arbitraal eindvonnis.

De kosten van GIS-2 worden geraamd op een bedrag van M€396.9, exclusief de financiële gevolgen van de arbitrage uitspraak.

PROGIS heeft TNO een onderzoek laten uitvoeren naar de kwaliteit van de aangebrachte geluidwerende voorzieningen van de GIS-2-woningen. Indien dit onderzoek binnen een jaar wordt uitgevoerd, ligt het uitvalpercentage onder de grens van 10%.

TNO heeft wel geconstateerd dat het uitvalpercentage gedurende de tijd toeneemt. PROGIS veronderstelt dat dit samenhangt met het noodzakelijke onderhoud van de aangebrachte voorzieningen, zoals het nadien afstellen van het hang- en sluitwerk. Het onderhoud van de aangebrachte voorzieningen is echter de verantwoordelijkheid van de eigenaar.

GIS-3

In oktober heeft de minister het isolatieprogramma aangepast en het derde en laatste deelproject vastgesteld. Hiermee zijn alle woningen van het isolatieprogramma door PROGIS in uitvoering genomen.

PROGIS zet het onderzoek en het ontwerp van de geluidwerende voorzieningen op productbasis in de markt. Het aantal geïnteresseerde bedrijven hiervoor is echter kleiner dan verwacht, waardoor het relatief meer tijd kost om een geschikt ingenieursbureau te contracteren. Ook blijken de wel gecontracteerde bureaus moeite te hebben met de beheersing van het proces. Dit heeft vertraging tot gevolg.

Op dit moment is echter niet aan te geven of deze vertraging gevolgen heeft voor de einddatum van GIS-3. Dit hangt in grote mate af van de wijze waarop de markt voor ontwerp en daadwerkelijke aanbrenge van de voorzieningen reageert op de aanbestedingen, en het aantal woningen dat voorzieningen behoeft. In de volgende rapportage zal een geactualiseerde planning gepresenteerd worden.

2 Essentialia

2.1 Inleiding

De luchthaven Schiphol is in grootte de vijfde luchthaven van Europa en van groot belang voor de Nederlandse economie. In 1995 stemden de Staten-Generaal in met de beslissing van het kabinet-Kok I om Schiphol uit te laten groeien tot mainport. Tevens werd besloten tot de aanleg van een vijfde start- en landingsbaan.

Omdat de luchthaven Schiphol in een intensief bebouwde omgeving is gelegen worden vele omwonenden dagelijks geconfronteerd met geluidsoverlast van startende en landende vliegtuigen. Het beleid van de overheid is erop gericht nadelige effecten van de luchthaven Schiphol te beperken. In 1995 is daarom besloten dat de verdere ontwikkeling van Schiphol tot een mainport niet mocht leiden tot een hogere milieubelasting. Daarom voert de overheid in de omgeving van Schiphol een aantal projecten uit, te weten:

- geluidsisolatie projecten.
- aankoop en sloop van gebouwen binnen de geluidsloopzone en veiligheidssloopzone.
- aankoop of verplaatsen van woonschepen binnen de geluidszone.
- financiering van het Schadeschap luchthaven Schiphol voor de behandeling van schadeclaims.

De kosten van deze projecten worden door de overheid voorgefinancierd en vervolgens grotendeels op de luchtvaartsector verhaald.

2.2 De geluidsisolatieprojecten

Al sinds het begin van de jaren tachtig worden 'geluidsgevoelige objecten' in de omgeving van Schiphol geïsoleerd. Onder 'geluidsgevoelige objecten' worden woningen, scholen en zorgcentra verstaan. De mate van isolatie hangt af van de berekende geluidsbelasting.

Hierbij maakt de overheid onderscheid tussen etmaalisolatie en nachisolatie. Of een object voor etmaalisolatie in aanmerking komt hangt af van de geluidsbelasting die wordt berekend op basis van zogenaamde Kosteneenheden (Ke). Voor nachisolatie geldt het equivalente A-gewogen geluidsniveau (LAeq). In bijlage 2 van deze voortgangsrapportage vindt u een nadere toelichting. Op basis van de aan- en uitvliegroutes, de verkeersomvang en de vlootsamenstelling worden geluidscontouren berekend. Aanpassing van het gebruik van de luchthaven, zoals andere vliegroutes, betekent doorgaans een wijziging van de geluidscontouren. Woningen die liggen binnen 40 Ke-contour worden geïsoleerd. Woningen met een geluidsbelasting van meer dan 65 Ke worden gesloopt. Tot mei 2003 werden woningen binnen de 55 Ke-contour gesloopt die niet voldoende konden worden geïsoleerd. Een woning binnen de 26 LAeq-contour komt in aanmerking voor isolatie van de slaapvertrekken.

GIS-1

Begin jaren '80 besloot de regering tot isolatie van woningen rond Schiphol, het project Geluidsisolatie Schiphol fase 1 (GIS-1). Onder GIS-1 zijn 3.700 objecten geïsoleerd. De kosten van GIS-1 bedroegen M€ 126,8. De uitvoering van GIS-1 is in 1997 afgerond; de klacht en garantieregeling is in 2007 afgerond.

GIS-2

In 1995 besloot het kabinet-Kok I tot de mainportstrategie en de aanleg van een vijfde baan. Ondanks de verdere ontwikkeling van Schiphol tot mainport mocht de geluidshinder in de omgeving van de luchthaven niet toenemen. Daarom is in 1997 een nieuw isolatieproject van start gegaan: het project Geluidsisolatie Schiphol fase 2 (GIS-2).

Tijdens de uitvoering van GIS-2 zijn de geluidscontouren verschillende keren

gewijzigd. GIS-2 startte op basis van de contouren die in 1997 in de PKB-Schiphol waren vastgelegd. Dit waren de zogenoemde S4/S2-contour (vierbanenstelsel) en de 5P-contour (vijfbanenstelsel).

Door de wijzigingen in de geluidscontouren zijn objecten die eerst tot het isolatieprogramma van GIS-2 behoorden, buiten de contouren komen te liggen. Mede op basis van de ontvangen reacties is begin 2005 besloten buiten het geluidsisolatiegebied alléén woningen te isoleren waarvan de eigenaren in het bezit zijn van een overeenkomst en hebben verzocht om isolatie. De isolatie onder GIS-2 is per 1 juli 2008 afgerond. Onder GIS-2 zijn 8.465 woningen en andere geluidsgevoelige objecten geïsoleerd.

KLACHT- EN GARANTIEREGELING GIS-2

Conform een garantieregeling zijn aannemers gehouden binnen een termijn van tien jaar na oplevering van een object eventuele herstelwerkzaamheden uit te voeren, tenzij er sprake is van fouten waarvoor zij niet aansprakelijk kunnen worden gesteld. In dat geval neemt het Rijk de verantwoordelijkheid voor de garantie over.

GIS-3

GIS-3 is de derde fase van het project Geluidsisolatie Schiphol. Als gevolg van de in gebruik name van de vijfde baan is in 2004 een nieuw isolatiegebied vastgesteld op basis van het Luchthavenindelingbesluit 2004. In deze fase worden woningen geïsoleerd die in eerdere geluidsisolatieprojecten niet in beschouwing zijn genomen. Verder komen reeds geïsoleerde woningen in aanmerking voor aanvullende isolatievoorzieningen, indien de geluidsbelasting is toegenomen.

Besloten is GIS-3, evenals GIS-2, onder verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat regionale dienst Noord-Holland te laten uitvoeren (Kamerstuk 2004-2005, 26959, nr. 103). In 2006 is gestart met de uitvoering van GIS-3. De laatste woningen in GIS-3 worden naar verwachting eind 2010 opgeleverd. Inclusief administratieve en organisatorische afwikkeling kan het project in de eerste helft van 2011 worden afgerond.

2.3 Aankoop LIB geluidsliepzones en veiligheidssloopzones Schiphol

AANKOOP LIB GELUIDSLOOPZONES SCHIPHOL

Tot de inwerkingtreding van het LIB in februari 2003 was de inzet van de overheid erop gericht om woningen binnen de 55 Ke-contour die niet konden worden geïsoleerd, aan te kopen. In de zone tussen 55-65 Ke werden woningen aangekocht, tenzij de woningen al voldoende waren geïsoleerd of de desbetreffende eigenaren hebben verzocht om isolatie.

Had de woning een geluidsbelasting van meer dan 65 Ke, dan ontving de eigenaar een aanbod tot aankoop. De aangekochte woningen werden vervolgens gesloopt. Dit project is gestart in 1997. Met de inwerkingtreding van het LIB in februari 2003 is alleen nog de aankoop van woningen mogelijk die een geluidsbelasting van meer dan 65 Ke hebben. De uitvoering van het beleid ligt sindsdien bij de betrokken (deel)gemeenten. Om deze (deel)gemeenten financieel tegemoet te

komen is de Regeling Uitkeringen Beperkingengebied Schiphol gemaakt. Deze regeling is in juli 2003 van kracht geworden. Vanaf dat moment konden de (deel)gemeenten met de uitvoering starten. Een einddatum is niet bepaald. Als gevolg van de motie-Hofstra (Kamerstuk 2001-2002, 27603, nr. 74) kunnen eigenaren niet worden verplicht om hun woning te verkopen. Als zij tot verkoop besluiten, kunnen zij hun object aan de gemeente voor aankoop aanbieden. De gemeente koopt vervolgens het desbetreffende pand tegen de onteigeningswaarde. De aangekochte woningen dienen in beginsel binnen één jaar na verwerving te worden gesloopt. De grond komt in het bezit van de desbetreffende gemeente. De gemeente kan conform de Regeling Uitkeringen Beperkingengebied Schiphol de gemaakte kosten declareren bij het ministerie van Verkeer en Waterstaat. De vergoeding aan de gemeente wordt door het ministerie van Verkeer en Waterstaat verminderd met de restwaarde van de grond na de sloop van de woning.

Aankoop LIB veiligheidssloopzones Schiphol

Het Luchthavenverkeersbesluit (LVB) stelt een risicozone vast rond de luchthaven. Aan de bewoners binnen de zones met het hoogste risico heeft de overheid een aanbod gedaan om hun woning of woonschip aan te kopen. De aangekochte woningen en woonschepen worden vervolgens gesloopt. Woonschepen kunnen ook worden verplaatst. Sinds juli 2003 ligt de uitvoeringsverantwoordelijkheid bij de betrokken (deel)gemeenten. De gevolgde procedure komt overeen met de procedure 'Aankoop en sloop van woningen binnen de geluidszone'.

Woonschepen geluidszones Schiphol

Woonschepen kunnen niet worden geïsoleerd, omdat ze na isolatie te zwaar zouden zijn om te kunnen blijven drijven. Daarom zijn eigenaren van woonschepen binnen de geluidsc contouren tot 20 augustus 2005 in de gelegenheid gesteld om hun schip voor aankoop door het Rijk aan te bieden. Ook konden eigenaren ingaan op een aanbod voor een alternatieve gelijkwaardige locatie voor hun schip. Eind 2007 zijn alle woonschepen aangekocht en is één woonschip verplaatst. Onder het voorbehoud van sloop van de aangekochte woonschepen is dit project afgerond.

2.4 Schadeschap luchthaven Schiphol

Het Schadeschap luchthaven Schiphol is een openbaar lichaam dat is ingesteld op grond van de Gemeenschappelijke Regeling Schadeschap luchthaven Schiphol. Het Schadeschap is uitsluitend voor schadebehandeling opgericht en heeft een loketfunctie voor de afhandeling van schadevergoedingen, in concreto de afhandeling van verzoeken tot schadevergoeding die verband houden met de uitbreiding van het luchtvaartterrein Schiphol en een aantal wijzigingen in de infrastructuur in de omgeving van Schiphol op grond van artikel 9 van de Gemeenschappelijke Regeling Schadeschap luchthaven Schiphol. Deze regeling is in november 1998 ingegaan.

Verzoeken om schadevergoeding wegens het Luchthavenverkeersbesluit en/of het Luchthavenindelingbesluit van 20 februari 2003, als gewijzigd in het Wijzigingsbesluit van 23 augustus 2004, kunnen worden ingediend tot 23 augustus 2009, welke termijn jaarlijks stilzwijgend wordt verlengd. Daarna zal behandeling van nieuwe verzoeken worden overgedragen aan de dan opnieuw bevoegde bestuursorganen. In het Schadeschap zijn vertegenwoordigd het ministerie van Verkeer en Waterstaat, de provincie Noord-Holland, het Hoogheemraadschap van Rijnland en in totaal 26 gemeenten en stadsdelen. Het

Schadeschap heeft een onafhankelijke positie. Evenals de andere bestuursorganen die deelnemen in de Gemeenschappelijke Regeling Schadeschap luchthaven Schiphol heeft het ministerie van Verkeer en Waterstaat zitting in het bestuur van het Schadeschap.

2.5 Organisatie van projecten

Het ministerie van Verkeer en Waterstaat is integraal verantwoordelijk voor de projecten GIS-2 en GIS-3. Binnen het ministerie is Rijkswaterstaat regionale dienst Noord-Holland belast met de uitvoering van de geluidsisolatie. Hiertoe is een aparte projectorganisatie opgericht, PROGIS. Over de projecten Aankoop en sloop van woningen binnen de geluidszone en Aankoop en sloop van woningen en woonschepen binnen de veiligheidszone draagt het ministerie van Verkeer en Waterstaat de beleidsverantwoordelijkheid.

De uitvoeringsverantwoordelijkheid voor deze twee projecten ligt bij de desbetreffende (deel)gemeenten. Het Schadeschap luchthaven Schiphol is een onafhankelijk orgaan, waarvoor het Ministerie van Verkeer- en Waterstaat, zoals hiervoor reeds is gebleken, budgetverantwoordelijkheid draagt.

3 De projecten in hun omgeving

3.1 Beleidsontwikkelingen

Aldersoverleg

Op 1 oktober 2008 heeft de heer Alders zijn advies voor de ontwikkeling van Schiphol op de middellange termijn aangeboden aan de ministers van V&W en VROM. Dit advies gaat over de ontwikkeling van Schiphol en de regio tot en met 2020, in samenhang met afspraken over hinderbeperking, selectiviteit en maatregelen voor de verbetering van de leefomgeving. Het Kabinet heeft het advies omarmd.

In het Advies is een maximum van 510.000 vluchten afgesproken tot 2020, waarbij Schiphol zal zich richten op mainport gebonden verkeer (selectiviteit). Het verkeersaanbod in de nacht en vroege ochtend zal worden begrensd tot maximaal 32.000 bewegingen. In het Aldersadvies wordt uitgegaan van een vraag op Schiphol in 2020 van circa 580.000 vliegbewegingen. Voor de overige 70.000 vluchten (niet-mainport gebonden verkeer) zullen door het Rijk mogelijkheden worden gecreëerd om deze vanaf andere luchthavens uit te voeren. Hierbij wordt in de eerste plaats gedacht aan de luchthaven Eindhoven en aan Lelystad. Mocht het Rijk niet in staat of bereid zijn hierin te voorzien, adviseert de Alderstafel dat het Rijk de discussie zal moeten starten over de vraag of de regering bereid is mogelijkheden te creëren om de marktvraag in Nederland te accommoderen. Deze afspraken zijn vastgelegd in het convenant Behoud en versterking mainportfunctie middellange-termijn. Dit convenant is afgesloten in combinatie met het convenant Hinderbeperking MLT en het convenant Leefomgeving middellange-termijn. Het Convenant hinderbeperking omvat afspraken om de geluidshinder van vliegverkeer in de regio terug te dringen. Het Convenant Leefomgeving heeft betrekking op woongebieden waar hinder als gevolg van het gebruik van Schiphol ook met hinderbeperkende maatregelen niet weggenomen kan worden. Dit convenant bevat dan ook maatregelen specifiek voor die gebieden waardoor de leefbaarheid op peil blijft of versterkt kan worden.

Flexibilisering bestaande regelingen voor nadeelcompensatie, schade en geluidsisolatie

Naar aanleiding van afspraken aan de Tafel van Alders wordt momenteel een voorstel uitgewerkt over de wijze waarop het Rijk de bestaande regelingen voor nadeelcompensatie, schade en geluidsisolatie flexibeler kan maken. Uitgangspunt is dat de gemiddelde kosten per woning in vergelijking met de huidige regelingen niet toenemen. De isolatiekosten in Nederland zijn het hoogste ten opzichte van andere Europese luchthavens, zowel in absolute getallen als relatief per woning.

Het eerste deel van dit project bestaat uit een onderzoek naar de specifieke wensen van de omwonenden t.a.v. isolatie en compensatie alsmede de ervaringen met het Schadeschap. Dit onderzoek is eind van 2008 afgerond. Hieruit blijkt dat bewoners meer keuzevrijheid willen t.a.v. het type geluidsdempende maatregelen en de planning van het proces. Met name de nachtsisolatie werd als matig beoordeeld. Bewoners in de directe omgeving van Schiphol stellen wel prijs op geluidsisolatie en lijken geen prijs te stellen op alternatieven.

Op basis van deze uitkomsten wordt verwacht medio 2009 met een advies te komen hoe het isolatiebeleid in de toekomst, na de afronding van GIS-3 vorm kan

worden geven. Daarna zal worden gezien of - en in welke vorm - een vervolg moet worden gegeven aan het geluidsisolatieprogramma.

3.3 Communicatie

Twee keer per jaar voert PROGIS met de betrokken gemeenten overleg over de voortgang van de geluidsisolatieprojecten. In de tweede helft van 2008 heeft PROGIS overleg gevoerd met de verantwoordelijke wethouders van de gemeenten Zaanstad en Aalsmeer. Verder is gesproken met vertegenwoordigers van de gemeente Amstelveen en van de Stichting Bewonersbelangen Isolatie Assendelft (BIA) en de Dorpsraad Zwanenburg/Halfweg.

PROGIS heeft voorts bewonersavonden georganiseerd in de gemeenten Haarlemmermeer en Zaanstad. Tijdens deze avonden waren huiseigenaren in de gelegenheid om vragen te stellen over de uitvoering van het derde geluidsisolatieproject.

In de Zaanse Courant van 30 december 2008 is een interview afgedrukt met de projectdirecteur van PROGIS. In het artikel worden onder meer de belangen en wensen van de bewoners/eigenaren, het aspect van de subjectieve geluidbeleving en de kosten van het project nader belicht.

3.4 Voortgang per project

In deze paragraaf wordt gerapporteerd over de voortgang van GIS-2, GIS-3 en de overige projecten in de tweede helft van 2008.

GIS-2

Voortgang isolatie

De isolatiewerkzaamheden GIS-2 zijn op 30 juni 2008 beëindigd. Op die datum waren 8.465 objecten geïsoleerd. Daarnaast zijn er 28 panden waarvan PROGIS het tijdsverloop van de isolatie niet of moeilijk kan beïnvloeden waardoor de isolatie mogelijk pas over enige jaren zal plaatsvinden. Het betreft panden waar PROGIS het ontwerp van de isolatie heeft afgerond en met de eigenaar is overeengekomen dat deze de geluidwerende voorzieningen in de komende jaren zelf realiseert of panden waar PROGIS afhankelijk is van derden. Omdat het niet efficiënt is om voor deze panden een GIS-2 organisatie in stand te houden, is besloten deze panden te isoleren onder GIS-3, waarbij de regelgeving van toepassing blijft die gold ten tijde van GIS-2.

Controle metingen geïsoleerde woningen

De Regeling geluidwerende voorzieningen 1997 (RGV'97) stelt als eis dat van 1 op 20 geïsoleerde woningen de aangebrachte geluidwering door metingen wordt gecontroleerd. PROGIS heeft TNO opdracht gegeven de vereiste controle uit te voeren voor de onder GIS-2 geïsoleerde woningen. Hiervoor heeft TNO een steekproef getrokken uit de geïsoleerde woningen. Bij het onderzoek is onderscheid gemaakt tussen dag- en nachtsisolatie.

TNO heeft geconstateerd dat de gecontroleerde woningen voldoen aan de gestelde eisen van geluidwerendheid. Bij nachtsisolatie vond TNO een uitvalpercentage van 4 % binnen één jaar. Bij dagisolatie lag het uitvalpercentage op 8 %. TNO heeft geconstateerd dat het uitvalpercentage gedurende de tijd toeneemt. PROGIS veronderstelt dat dit samenhangt met het noodzakelijke onderhoud van de

aangebrachte voorzieningen, zoals het nadien afstellen van het hang- en sluitwerk. Het onderhoud van de aangebrachte voorzieningen is echter de verantwoordelijkheid van de eigenaar.

De resultaten van de TNO-controlemetingen zijn aanleiding geweest o.a. de volgende verbeteringen door te voeren:

- bij woningen met een onvoldoende resultaat is de geluidwering verbeterd;
- bij GIS-3 woningen wordt de eigenaar erop gewezen dat de aangebrachte voorzieningen door hem afdoende dienen te worden onderhouden om de geluidwerendheid te garanderen;
- controlemetingen worden voortaan binnen één jaar na isolatie verricht;
- bij GIS-3 woningen zal bij seriewoningen een controle plaatsvinden zodra de eerste seriewoning gereed is. Noodzakelijke aanpassingen van het ontwerp van de nog te isoleren seriewoningen kunnen als dan tijdig worden doorgevoerd.

Afwikkeling eindafrekeningen

Bij de Raad voor de Arbitrage voor de Bouw dient tussen de aannemerscombinatie dB2000 VOF en BAM Wilma en de Staat der Nederlanden een arbitraal geding over ingediende eindafrekeningen. De aannemers eisen een bedrag voor niet betaalde termijnfacturen en meerwerk.

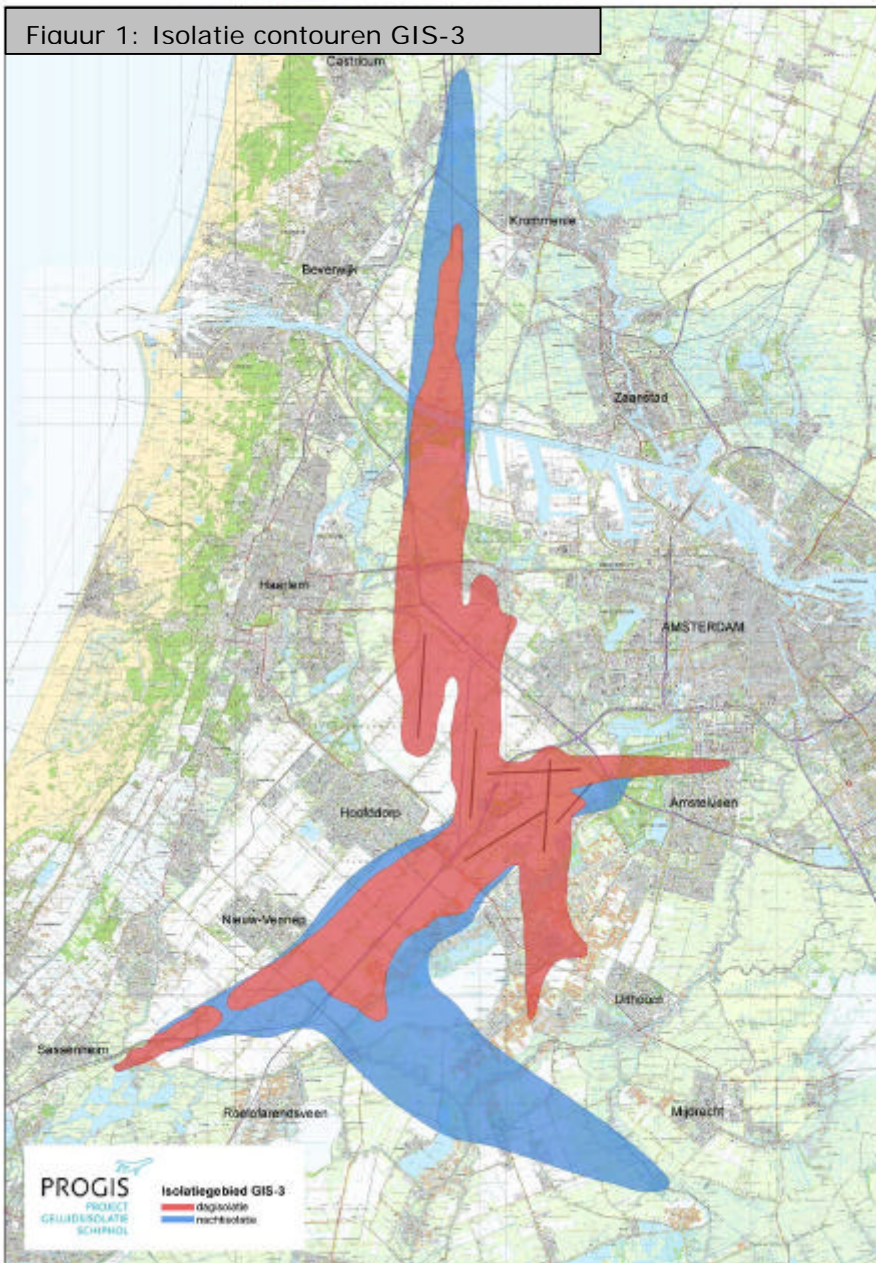
In reconventie eist de Staat der Nederlanden een bedrag voor onjuiste eindfacturen van circa 6.000 woningen die de aannemers vóór 2005 hebben geïsoleerd. De onjuistheden in de eindfacturen betreffen rekenfouten, verkeerde hoeveelheden en prijzen, onjuiste indexering en onjuiste berekening van de bouwplaatskosten. Een einduitspraak inzake deze procedure wordt niet vóór 2010 verwacht. Opgemerkt wordt dat tegen de einduitspraak nog hoger beroep kan worden ingediend. Vanwege de onzekere uitkomst is een eventuele (positieve of negatieve) opbrengst van het arbitraal geding niet in het projectbudget GIS-2 meegenomen. In de tweede helft van 2008 zijn de staten van afrekeningen voor de opdrachtnemers, die in het recente verleden voor GIS-2 gewerkt hebben, afgerond.

GIS-3

Binnen de huidige isolatie contouren (zie figuur 1) zijn bij PROGIS circa 13.000 objecten bekend. Van deze objecten zijn circa 12.000 objecten geluidsgevoelig in de zin van de RGV '97, waarvan circa 5.000 objecten mogelijk in aanmerking komen voor geluidsisolatie. Deze objecten zijn opgenomen in het isolatieprogramma. De genoemde aantallen variëren enigszins omdat in de loop van het project meer informatie beschikbaar komt. De gegevens zoals deze thans bij PROGIS bekend zijn, staan vermeld in onderstaande tabel.

Tabel 1: Geluidsgevoelige objecten binnen isolatiecontouren GIS-3	
	Aantal
'Geluidsgevoelige objecten' binnen GIS-3	11.812
Niet opgenomen in isolatieprogramma	6.801
Opgenomen in isolatieprogramma	5.011

Figuur 1: Isolatie contouren GIS-3

De Minister dient van elk geluidsgevoelig gebouw op basis van de RGV'97 te besluiten of de woning wel of niet voor geluidsisolatie in aanmerking komt en dit besluit aan de eigenaar kenbaar te maken. Inmiddels hebben de eigenaren van ruim 6500 woningen het besluit van de Minister ontvangen dat hun woning niet voor isolatie in aanmerking komt. Tegen dit besluit zijn de eigenaren van 281 woningen in bezwaar gegaan. In 54 gevallen heeft de Minister het bezwaar gegrond verklaard en is of wordt de woning aan het isolatieprogramma toegevoegd. In de overige zaken heeft de Minister zijn besluit gehandhaafd. Hierop hebben zes eigenaren beroep ingediend bij de rechtbank.

Voortgang isolatieprogramma

Binnen het isolatieprogramma maakt PROGIS conform de RGV'97 onderscheid tussen dag- (of Ke-isolatie) en nacht-isolatie (of LAeq-isolatie). Dagisolatie biedt bescherming tegen vliegbewegingen gedurende de gehele dag (24 uur). Nachtisolatie biedt bescherming tegen de vluchten die van 11 uur 's avonds tot 6 uur 's ochtends over of in de buurt van de woning komen. Bij dagisolatie komen de leefvertrekken (woonkamer, eetkamer en slaapkamers) in aanmerking voor

isolatie. Bij nachtisolatie komen alleen de slaapkamers in aanmerking voor geluidswerende voorzieningen. Zie figuur 1 voor het dag- en nachtisolatie gebied.

PROGIS voert het isolatieprogramma uit in drie deelprojecten, zie figuur 2.

Het laatste deelproject is in oktober 2008 van start gegaan. Eind 2008 was bij PROGIS bekend dat eigenaren van ruim 1100 objecten geen prijs op isolatie stelden. Verder is uit akoestisch onderzoek gebleken dat ruim 1000 woningen al voldoende geluidwerend zijn en dus niet in aanmerking komen voor geluidsisolatie. Dit betreft vooral woningen die in het gebied voor nachtsisolatie

Tabel 2: Isolatieprogramma GIS-3 verdeeld

liggen. Zie ook tabel 2. PROGIS verwacht conform de huidige scope van GIS-3 aan 2050 tot 2530 woningen

geluidwerende voorzieningen aan te brengen.

naar dag- en nachtisolatie	Dag- isolatie	Nacht- isolatie
Aantal woningen in GIS-3	1.259 (25%)	3,752 (75%)
% van aangeschreven woningen dat isolatie wenst	78%	77%
% van aangeschreven woningen dat isolatie behoeft	99%	39%

In tabel 3 is de voortgang van het derde isolatieprogramma weergegeven. In deze tabel wordt onderscheid gemaakt in vier fasen. In de eerste fase, de deelnemingsfase, vraagt PROGIS of de eigenaar van een woning die hiervoor mogelijk in aanmerking komt geïnteresseerd is in geluidsisolatie. Deze fase is inmiddels zo goed als afgerond. In de tweede fase onderzoekt een ingenieursbureau of de woning daadwerkelijk geluidwerende voorzieningen nodig heeft. In de derde fase besluit de Minister, met instemming van de eigenaar, tot het aanbrengen van geluidwerende voorzieningen. Deze worden tenslotte in de vierde fase aangebracht.

Tabel 3: Voortgang isolatieprogramma GIS-3			
		1-7-2008	1-1-2009
Woningen in isolatieprogramma		5.027	5.011
Deelnemings- fase	- Eigenaar stelt prijs op isolatie	2.705	3.881
	- Eigenaar stelt geen prijs op isolatie	693	1.127
	- In proces	1.629	3
Onderzoeks- fase	- In Onderzoek bij Ingenieursbureau	1.560	2.886
	- Woning heeft isolatie nodig	388	883
	- Woning heeft geen isolatie nodig	425	1.035
	- In proces	747	968
Besluitvormin- gs-fase	- Er is een isolatiebesluit	-	41
	- Er komt geen isolatiebesluit	-	-
	- In proces	388	842
Uitvoerings- fase	- Woning is opgeleverd	-	-
	- Woning wordt niet opgeleverd	-	-
	- In proces	-	-

Er is vertraging opgelopen bij het akoestisch en bouwkundig onderzoek aan de woningen. PROGIS zet het onderzoek en ontwerp van de geluidwerende voorzieningen op productbasis in de markt. Het aantal geïnteresseerde bedrijven blijkt kleiner dan op basis van vooronderzoek mocht worden verwacht. Openbare aanbestedingen van de ingenieursdiensten is in een aantal gevallen niet gelukt. Contracten zijn vervolgens onderhands aanbesteed. Dit heeft ook tot gevolg dat het aanbestedingstraject langer duurt dan verwacht. Verder blijken wel gecontracteerde bureaus moeite te hebben met de beheersing van het proces. Daarom is veel sturing door PROGIS vereist om de kwaliteit van het akoestisch en bouwkundig onderzoek aan de woningen op het gewenste niveau te krijgen. Dit leidt echter wel tot extra vertraging. Op dit moment is nog niet aan te geven welke gevolgen deze vertraging heeft voor de einddatum van GIS-3. Dit hangt in grote mate af van de wijze waarop de markt voor ontwerp en daadwerkelijke aanbrengen van de voorzieningen reageert op de aanbestedingen in de tweede helft van 2008 en het eerste kwartaal van 2009.

Overige projecten

Tabel 4: Overzicht overige projecten (peildatum 1 januari 2009)						
	Realisatie t/m dec '07	Realisatie verslagperiode	Realisatie totaal	Nog te realiseren	Totaal prognose	Planning gereed
Aankoop LIB geluidssloopzones Schiphol	32	0	32	14	46	Geen
Aankoop LIB veiligheidssloopzones Schiphol	55	1	57	24	81	Geen
Woonschepen geluidsszones Schiphol	85	0	85	0	85	2007

Aankoop LIB geluidssloopzones Schiphol

Van de 46 aan te kopen en te slopen woningen in de geluidssloopzones zijn tot 1 juli 2008

32 woningen aangekocht. In de verslagperiode zijn geen woningen aangekocht. Aanvankelijk gold 2008 als jaar waarin de geluidsszone vrij van bewoning moest zijn. Als gevolg van de motie-Hofstra (Kamerstuk 2001-2002, 27603, nr. 74) is dit jaar losgelaten

en kunnen eigenaren niet worden verplicht om hun woning te verlaten. Een einddatum kan daarom niet worden vastgesteld.

Aankoop LIB veiligheidssloopzones Schiphol

Van de 81 aan te kopen/verplaatsen objecten in de veiligheidssloopzones zijn tot 1 juli 2008 56 objecten aangekocht/verplaatst. In de verslagperiode is één woning aangekocht. Op grond van de motie-Hofstra (Kamerstuk 2001-2002, 27603, nr. 74) kunnen eigenaren niet worden verplicht om hun woning of woonschip te verlaten. Een einddatum kan daarom niet worden vastgesteld.

Vorbereiding (akoestisch onderzoek en ontwerp)												
Aanbrengen geluidwerende voorzieningen												
Administratieve afwikkeling GIS-3												

Aankoop LIB geluidszones Schiphol

Eigenaren kunnen als gevolg van de motie-Hofstra (Kamerstuk 2001-2002, 27603, nr. 74) niet worden verplicht om hun woning te verlaten. Om die reden kan een einddatum niet worden vastgesteld.

Aankoop LIB veiligheidssloopzones Schiphol

Eigenaren kunnen als gevolg van de motie-Hofstra (Kamerstuk 2001-2002, 27603, nr. 74) niet worden verplicht om hun woning te verlaten. Om die reden kan een einddatum niet worden vastgesteld.

4.3 Financiën

In deze paragraaf wordt ingegaan op de financiële ontwikkelingen. Vanwege de financiële omvang gaat de aandacht primair uit naar GIS-2 en GIS-3.

De uitgaven voor de projecten GIS-2, GIS-3, gelegen binnen de geluidszone, Schadeschap luchthaven Schiphol en amoveringen (aankoop, sloop) van woningen binnen de geluidszone worden verantwoord op artikel 36 (Bewaken, waarborgen en verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving, gegeven de toename van mobiliteit, onderdeel 36.03: Luchtvaart) van de begroting van Verkeer en Waterstaat. De uitgaven voor amoveringen (aankoop, sloop) van woningen en woonschepen binnen de veiligheidszone worden verantwoord op artikel 33 (Veiligheid gericht op de beheersing van veiligheidsrisico's, onderdeel 33.01: Externe veiligheid).

4.3.1 Projectbudget

In tabel 6 zijn de bedragen opgenomen die voor de projectonderdelen in de Rijksbegroting beschikbaar zijn, met uitzondering van de wijzigingen die in deze periode zijn opgetreden.

De in de tabel genoemde wijzigingen zullen daadwerkelijk worden verwerkt bij de begrotingsvoorbereiding 2010.

Tabel 6 Projectbudget		Projectbudget GIS in miljoen EUR			
		PKB '95 (pp 1994)	Vorige periode (incl. PKB)	Wijzigingen deze periode	Totaal
art. 36	Geluidsisolatie Schiphol fase 2 (GIS-2)	180,0	399,9	-3,3	396,6
	Klachtenafhandeling Geluidsisolatie Schiphol		20,0	-12,1	7,9
	Geluidsisolatie Schiphol fase 3 (GIS-3)		77,4	0,0	77,4
	Aankoop LIB geluidsliepzones Schiphol		24,9	0,0	24,9
	Woonschepen geluidszones Schiphol		17,6	0,0	17,6
	Behandeling en uitbetaling schadeclaims Schiphol		97,4	0,0	97,4
art. 33	Aankoop LIB veiligheidsliepzones Schiphol		37,4	0,0	37,4
Totaal			674,6	-15,4	659,2

Toelichting inzake prijspeil:

- de GIS-2 en GIS-3 kosten hebben betrekking op een recente raming; prijspeil 2008
- de PKB raming uit 1995 heeft betrekking op een raming uit 1994

GIS-2

Het projectbudget is gebaseerd op een PRI-raming uit 2006 en zal bij de begrotingswijziging 2010 worden aangepast aan de PRI-raming voor GIS-2 van 2008.

GIS-3

Ten opzichte van de vorige verslagperiode is het projectbudget voor GIS-3 niet gewijzigd.

GIS-2

In tabel 7 op de volgende pagina's wordt een overzicht van de mutaties in het projectbudget van GIS-2 met bronvermelding gegeven. Het projectbudget is nog niet aangepast aan de PRI- raming 2008 die in tabel 7 vermeld is. Deze aanpassing wordt geëffectueerd bij de begrotingsvoorbereiding 2010.

Tabel 7: Mutatie overzicht projectbudget GIS-2 (bedragen in miljoen EUR, incl. BTW)	Datum	Totaal nieuwe raming	Gecommuniceerd met Tweede Kamer	Prijs- peil	Bron
1. Start GIS-2: PKB Begroting 1995	1995	180,0	180,0	1994	PKB Begroting 1995
2. BM raming 1997 o.a.: - Looptijd project: t/m Q4 2003 - Ke woningen: 3.975 - Laeq woningen: 6.097 - Bij-isolatie woningen: 978 - Specials: 13 - Excl. duidelijke risico analyse - Personeel, Materieel en Automatisering (PMA) als % <i>Totaal mutatie</i> Nieuwe stand raming	1997	54,3 234,3		1996	BM raming 1997
3. PRI-raming 2001 o.a.: - Looptijd project: t/m Q4 2003 (geen mutatie) - Mutatie objecten: + 19 - Incl. risico analyse - Gespecificeerde PMA - Zaagtand - problematiek - Introductie DuBoGIS - Contour wijzigingen - Introductie partiële isolatie <i>Totaal mutatie</i> Nieuwe stand raming	2001	175,5 409,8		2001	PRI-raming 2001
4. PRI-raming 2002 o.a.: - Looptijd project: t/m Q1 2005 (+ 5 Q) - Mutatie objecten: -/- 2.127 - Versnelde ingebruikname vijfde baan (5P) - Herplanning S4S2 woningen als gevolg van de versnelling 5P woningen <i>Totaal mutatie</i> Nieuwe stand raming	2002	-0,2 409,6		2002	PRI-raming 2002
5. PRI-raming 2003 o.a.: - Looptijd project: t/m Q1 2005 (geen mutatie) - Mutatie objecten: -/- 492 - LIB 2003 <i>Totaal mutatie</i> Nieuwe stand raming	2003	-13,8 395,8	395,8	2003	PRI-raming 2003
6. PRI-raming 2004 (PRI-raming 2004 is niet formeel vastgesteld, maar wel gehanteerd als prognose eindstand 1e VGR GIS) o.a.: - Looptijd project: t/m Q1 2006 (+ 4 Q) - Geen isolatie buiten LIB2004 (-/- 1.358 objecten) - Ontvangsten "Eindafrekeningen" (zie 4.4 Risico's) <i>Totaal mutatie</i> Nieuwe stand raming	2004	14,6 -60,8 -46,2 349,6	Nee	2004	PRI-raming 2004

Tabel 7: Mutatie overzicht projectbudget GIS-2 (bedragen in miljoen EUR, incl. BTW)	Datum	Totaal nieuwe raming	Gecommuniceerd met Tweede Kamer	Prijs- peil	Bron
7. PRI-raming 2005 o.a.: - Looptijd project: t/m Q2 2007 (+ 5Q) - Ontvangsten "Eindafrekeningen" (zie 4.4 Risico's) - Gevolgen besluitvorming over afronding GIS-2: 1. Isolatie buiten LIB2004 (+ 1.272 objecten) 2. Isolatie resterende objecten binnen LIB2004 (34) 3. Incl. afronding GIS-2 uit risico-budget (€ 17,0 mln uitvoering en org.kst.) <i>Totaal mutatie</i>	2005	12,4 12,3 <hr/> 24,7		2005	PRI-raming 2005
Nieuwe stand raming		374,3	374,3		
8. PRI-raming 2007 o.a.: -Eindafrekeningen -Projectmanagementkosten -Isolatie van 95 extra woningen <i>Totaal mutatie</i>	2007	25,6 <hr/> 399,9		2006	PRI-raming 2007
Nieuwe stand raming		399,9	399,9		
8. PRI-raming 2008 o.a.: -Extra voorzieningen laatste 1000 woningen -Hogere kosten isolatie scholen -Kosten Bodemprocedure -Overheveling woningen naar GIS-3 (min 8,1 Meuro) <i>Totaal mutatie</i>	2008	-3,3 <hr/> 396,6		2008	PRI-raming 2008
Nieuwe stand raming		396,6	396,6		
Totaal mutaties t.o.v. PKB (1995)		216,6			
Projectbudget GIS-2 per 01-01-2009		399,6	399,6		

GIS-3

Tabel 8 bevat een overzicht van de mutaties in het projectbudget van GIS-3.

Tabel 8: Mutatie overzicht projectbudget GIS-3 (bedragen in miljoen EUR, incl. BTW)	Datum	Totaal nieuwe raming	Gecommuniceerd met Tweede Kamer	Prijs- peil	Bron
1. Start GIS-3	2003	99,3	99,3	2003	PRI-raming 2003
2. PRI-raming 2007 o.a.: - Lagere uitvoeringskosten wegens andere marktbenadering <i>Totaal mutatie</i>	2007	-21,9		2006	PRI-raming 2007
3. PRI-raming 2008 o.a.: - Lagere uitvoeringskosten wegens andere marktbenadering - Minder woningen te isoleren - Kosten overgehevlede GIS-2 woningen (plus 8,1 Meuro) <i>Totale mutatie</i>	2008	0,0 <hr/> 77,4		2008	PRI-raming 2008
Nieuwe stand raming		77,4	77,4		
Projectbudget GIS-3 per 01-01-2009		77,4	77,4		

4.3.2 Uitputting post onvoorzien

GIS-2

Volgens de PRI-raming is de post "onvoorzien" M€ 0,4; hiervan is geen gebruik gemaakt.

GIS-3

Volgens de PRI-raming is de post "onvoorzien" M€ 5,5; hiervan is geen gebruik gemaakt.

4.3.3 Uitgaven en ontvangsten GIS-2 (kas)

In tabel 9 is de stand van zaken ten aanzien van uitgaven en ontvangsten (eigen bijdrage voor wensvoorzieningen eigenaren) weergegeven. Wensvoorzieningen zijn maatregelen die op verzoek en op kosten van eigenaren tijdens de uitvoering van de isolatiewerkzaamheden worden aangebracht.

Tabel 9: Uitgaven en ontvangsten GIS-2 (kas) (bedragen in miljoen EUR, incl. BTW)			
	t/m 30-6-2008	In verslag- periode	t/m 31-12-2008
Art. 36 Uitgaven	401,7	0,8	402,5
Ontvangsten (eigen bijdrage / wensvoorzieningen bewoners)	7,2	0,0	7,2
Totale kosten GIS-2 (kas) (uitgaven -/- ontvangsten)	394,5	0,8	395,3

4.3.4 Verplichtingen GIS-2

In tabel 10 is de stand van zaken ten aanzien van de verplichtingen GIS-2 weergegeven.

Tabel 10: Verplichtingen GIS-2 (bedragen in miljoen EUR, incl. BTW)			
	t/m 30-6-2008	In verslag- periode	t/m 31-12-2008
Art. 36 Aangegane verplichtingen	422,9	-10,9	412,0
Totale verplichtingen GIS 2	422,9	-10,9	412,0

Opmerkingen:

* Verplichtingen zijn exclusief ontvangsten wensvoorzieningen en eindafrekeningen.

* De uitgavenverplichtingen (en ook de kasuitgaven) zullen hoger zijn dan het projectbudget van M€ 396,6. Het projectbudget is namelijk het saldo van uitgaven en ontvangsten. De ontvangstverplichtingen zijn in deze tabel niet opgenomen.

4.3.5 Uitgaven GIS-3 en overige projecten

GIS-3

In tabel 11A is de stand van zaken weergegeven ten aanzien van de uitgaven voor GIS-3.

Tabel 11A: Uitgaven GIS-3 (kas) (bedragen in miljoen EUR, incl. BTW)			
	t/m 30-6-2008	In verslag- periode	t/m 31-12-2008
art. 36 GIS-3	5,2	4,0	9,2

Naar verwachting zal in totaal nog M€ 68,2 worden gerealiseerd.

Overige projecten

In tabel 11B is de stand van zaken weergegeven ten aanzien van de uitgaven voor de overige projecten.

Tabel 11B: Uitgaven overige projecten (kas) (bedragen in miljoen EUR, incl. BTW)			
	t/m 30-6-2008	In verslag- periode	t/m 31-12-2008
art. 36 Klachtenafhandeling Geluidsisolatie Schiphol	0,0	1,0	1,0
Aankoop LIB geluidssloopzones Schiphol	20,8	0,1	20,9
Woonschepen geluidszones Schiphol	17,6	0,0	17,6
Behandeling en uitbetaling schadeclaims Schiphol	27,0	2,5	29,5
art. 33 Aankoop LIB veiligheidssloopzones Schiphol	26,4	0,4	26,8

Aankoop LIB geluidssloopzones Schiphol

Naar verwachting zal in totaal nog M€ 4,0 worden gerealiseerd.

Woonschepen geluidszones Schiphol

Er is nog M€ 0,02 beschikbaar. Hiervan is naar verwachting nog een klein deel benodigd voor sloopkosten en overige uitgaven.

Behandeling en uitbetaling schadeclaims Schiphol

Het Schadeschap luchthaven Schiphol beoordeelt ingediende claims van eigenaren en gaat, indien gehonoreerd, tot uitkering over. Er resteert nog M€ 67,9.

Aankoop LIB veiligheidssloopzones Schiphol

Alle aankopen vanaf 2004 hebben onder verantwoordelijkheid van de gemeenten in het kader van de bijdrageregeling plaatsgevonden. Naar verwachting zal in totaal nog M€ 10,6 worden gerealiseerd.

4.3.6 Verplichtingen GIS-3 en overige projecten

GIS-3

In tabel 12A is de stand van zaken weergegeven ten aanzien van de verplichtingen voor GIS-3.

Tabel 12A Overige verplichtingen (bedragen in miljoen EUR, incl. BTW)			
	t/m 30-6-2008	In verslag- periode	t/m 31-12-2008
art. 36 GIS-3	14,5	9,4	23,9

Overige projecten

In tabel 12B is de stand van zaken weergegeven ten aanzien van de verplichtingen voor de overige projecten.

Tabel 12B Overige verplichtingen (bedragen in miljoen EUR, incl. BTW)			
	t/m 30-6-2008	In verslag- periode	t/m 31-12-2008
art. 36 Klachtenafhandeling Geluidsisolatie Schiphol	0,1	1,0	1,1
Aankoop LIB geluidssloopzones Schiphol	20,8	0,3	21,1
Behandeling en uitbetaling schadeclaims Schiphol	34,5	0,1	34,6
art. 33 Aankoop LIB veiligheidssloopzones Schiphol	27,5	0,4	27,9

4.3.7 Ontvangsten heffingen

De overheid financiert de kosten van de diverse projecten voor en verhaalt deze via heffingen op de luchtvaartsector. De kosten van de geluidsisolatieprojecten worden verhaald door middel van een geluidsheffing.

De kosten van de overige projecten (aankoop LIB geluidssloopzones Schiphol, woonschepen geluidszones Schiphol, behandeling en uitbetaling schadeclaims Schiphol en aankoop LIB veiligheidssloopzones Schiphol) worden verhaald door middel van een planschade heffing (heffing overige Schipholprojecten). Sinds februari 2005 past de overheid deze laatste heffing toe.

In tabel 13 worden de ontvangen heffingen weergegeven.

Tabel 13 (bedragen in miljoen EUR, incl. BTW)			
	t/m 30-6-2008	Verslag periode	t/m 31-12-2008
Ontvangsten geluidsheffing GIS-2 en GIS-3	237,5	18,1	255,6
Ontvangsten heffing overige Schipholprojecten	32,8	5,8	38,6

4.4 Risico's, mee- en tegenvallers en prognose eindstand

4.4.1 GIS-2

Onderstaand wordt gerapporteerd over de beheersing van de risico's voor GIS-2 en wordt een inschatting gegeven van de prognose eindstand. In onderstaande tabel 14 en de daaronder vermelde tekst wordt de risico's beschreven.

Tabel 14 Risico's (bedragen in miljoen EUR, incl. BTW)		Waarde deze verslagperiode	Waarde vorige verslagperiode
Risico			
A.	Juridische procedures van eigenaren met overeenkomst die niet hebben gereageerd en van eigenaren zonder overeenkomst	PM	1,2
B.	Uitkering schadevergoedingen	PM	0,1
C.	Arbitraal geding eindafrekeningen	PM	PM
D.	BTW claim voormalige huisvesting Progis	0,1	PM
SUBTOTAAL		0,1+PM	1,3 + PM

Toelichting op tabel 13

Ad A. Juridische procedures van eigenaren met een overeenkomst die niet hebben gereageerd en van eigenaren zonder overeenkomst

Door de wijzigingen in de geluidcontouren zijn woningen die aanvankelijk tot GIS-2 behoorden, buiten de geldende contouren komen te liggen. Hiermee verviel de juridische grondslag voor isolatie. Inzake de overgang naar de nieuwe

geluidsisolatiecontouren heeft de voormalige staatssecretaris overgangsbeleid gevormd. Juridische procedures van eigenaren, die zich benadeeld zouden voelen als gevolg van dit beleid worden niet meer verwacht: de wettelijke bezwaartermijnen zijn inmiddels ruimschoots verstreken.

Ad B. Uitkering schadevergoedingen

PROGIS houdt rekening met eisen om schadevergoeding van eigenaren die ter voorbereiding op niet uitgevoerde isolatiewerkzaamheden kosten hebben gemaakt.

Beheersmaatregel risico B

Het initiatief om in aanmerking te komen voor schadevergoeding ligt bij de eigenaren en kan niet worden beïnvloed. Voor het indienen van een schadeclaim gelden de wettelijke verjaringstermijnen met een maximum van vijf jaar na het bekend worden van de schade.

Ad C. Eindafrekeningen

In het kader van de uitvoering van GIS-2 zijn in 1997 grootschalige contracten met drie aannemers afgesloten, te weten Heddes en twee andere aannemers. Bij het verwerken van de eindafrekeningen is gebleken dat de visie van de opdrachtgever en deze aannemers van elkaar verschillen ten aanzien van de toepassing van de eenheidsprijzen en de verrekening van de verwerkte hoeveelheden per woning.

Beheersmaatregel risico C

Bij de Raad voor de Arbitrage voor de Bouw dient tussen de aannemerscombinatie dB2000 VOF en BAM Wilma en de Staat der Nederlanden een arbitraal geding over ingediende eindafrekeningen. De aannemers eisen een bedrag voor niet betaalde termijnfacturen en meerwerk. Het is mogelijk dat de eisers hun claim in het vervolg van de procedure nog verhogen voor onderdekking van de bouwplaatskosten. In reconventie eist de Staat der Nederlanden een bedrag voor onjuiste eindfacturen van circa 6.000 woningen die de aannemers vóór 2005 hebben geïsoleerd.

De onjuistheden in de eindfacturen betreffen rekenfouten, verkeerde hoeveelheden en prijzen, onjuiste indexering en onjuiste berekening van de bouwplaatskosten. Een einduitspraak inzake deze procedure wordt niet vóór 2010 verwacht. Vanwege de onzekere uitkomst is een eventuele (positieve of negatieve) opbrengst van het arbitraal geding niet in het projectbudget GIS-2 meegenomen. In de tweede helft van 2008 zijn de staten van afrekeningen voor de opdrachtnemers, die in het recente verleden voor GIS-2 gewerkt hebben, afgerond.

Ad D: BTW claim voormalige huisvesting.

In 2005 heeft de eigenaar van de (voormalige) PROGIS huisvesting in Hoofddorp medegedeeld dat een BTW over de huur van het pand over voorgaande jaren verschuldigd is. Destijds is medegedeeld aan de eigenaar dat hier contractueel geen aanspraak op gemaakt kon worden. De eigenaar heeft hierop niet gereageerd en daarmee is de zaak als afgedaan beschouwd. In het tweede kwartaal van 2008 is de eigenaar op de zaak teruggekomen en heeft gedreigd met juridische stappen.

Beheersmaatregel risico D

In het verleden heeft de juridische afdeling PROGIS zich laten adviseren door de juridische afdeling van de Rijksgebouwendienst. Thans wordt PROGIS in dezen bijgestaan door de juridische afdeling van de Corporate Dienst van Rijkswaterstaat.

Totale risicoprofiel GIS-2

Risicoprofiel is 0 tot 0,9 M€ met een verwachtingswaarde van 0,1 M€.

Prognose eindstand GIS-2

De verwachtingswaarde van de PRI-raming 2008 is M€ 396,6 (voor de isolatie van 8465 woningen). Exclusief de post onvoorzien voor bovenvermelde risico bedraagt de bandbreedte van de PRI raming 2008 396,1 tot 397,3 M€. Op basis van deze bandbreedte en het bovenvermelde risicoprofiel bedraagt de prognose eindstand 396,1 M€ tot 398,2 M€. Dit is exclusief het resultaat van de afwikkeling van het arbitraal geding over de eindfacturen.

4.4.2 GIS-3

Onderstaand wordt gerapporteerd over de beheersing van de risico's voor GIS-3 en wordt een inschatting gegeven van de prognose eindstand.

De volgende risico's worden onderscheiden:

- de einddatum van GIS-3 wordt niet gehaald. Eventuele vertraging oplopend tot maximaal 9 maanden kan het gevolg zijn van optreden van (één van) de risico's
 - A t/m E;
- het ontwerp bureau maakt fouten in het ontwerp van geluidwerende voorzieningen;
- als gevolg van verschillen tussen het ontwerp van een woning en de werkelijke situatie in
 - een woning wordt de eigen organisatie extra belast;
- de aanbestedingen bij de ontwerp bureaus zijn ongeldig of mislukken;
- PROGIS interpreteert de bestaande wet- en regelgeving onjuist;
- het projectbudget wordt overschreden als gevolg van het uitvoeren van benodigde herstelacties die PROGIS aanvankelijk niet had kunnen voorzien.

De bandbreedte van het risico loopt uiteen van 0 maanden tot 9 maanden vertraging. De bandbreedte in financiële zin bedraagt M€ 0 tot M€ 2,7 met een middenwaarde van M€ 1,4

Beheersmaatregelen

- toetsing van ontwerpen voor geluidwerende voorzieningen door ervaren medewerkers;
- omvang van de contracten wordt afgestemd op de verwachte capaciteit van de markt;
- samenwerken met Minister van VROM ingeval van vermeende interpretatiegeschillen in
 - bouwregelgeving;
- zo mogelijk verhalen van de kosten op het ontwerp bureau of de aannemer.

Totale risicoprofiel GIS-3

Risicoprofiel is 0 tot 2,7 M euro met een verwachtingswaarde van 1,4.

Prognose eindstand GIS-3

De verwachtingswaarde van de PRI raming 2008 is M€ 77,4 (voor de isolatie van 2050 tot 2530 woningen). Exclusief de post onvoorzien voor bovenvermelde risico bedraagt de bandbreedte van de PRI raming 2008 71,4 tot 80,6 M€. Op basis van deze bandbreedte en het bovenvermelde risicoprofiel bedraagt de prognose eindstand 71,4 tot 83,3 M€.

4.5 Kwaliteit en kennis

Controlemetingen GIS-2

Conform de vereisten van de RGV wordt bij één op de twintig geïsoleerde ruimten van opgeleverde woningen die binnen het isolatiegebied liggen, door middel van metingen de bereikte geluidsisolatie gecontroleerd. Een onafhankelijke derde selecteert de te controleren objecten en beoordeelt de metingen. De controlemetingen zijn zowel gericht op woningen die zijn voorzien van Ke-etmaalisolatie als op woningen die zijn voorzien van LAeq-nachtisolatie. Eventueel geconstateerde gebreken worden hersteld op kosten van de partij die het gebrek heeft veroorzaakt. In paragraaf 3.3 is het door TNO uitgebrachte rapport nader toegelicht.

4.6 Audits en onderzoeken door derden

In de verslagperiode zijn geen audits en onderzoeken door derden uitgevoerd.

Bijlage 1: Begrippen- en afkortingenlijst

AAS	Amsterdam Airport Schiphol
Amoveringen geluidszone	Combinatie van aankopen en slopen van objecten binnen de 55-65 Ke- geluidscntour en >65 Ke- geluidscntour.
Amoveringen veiligheidszone	Combinatie van aankopen en slopen van objecten binnen de risicozone rond de luchthaven die in het Luchthavenverkeersbesluit (LVB) is vastgelegd.
BIA	Stichting Bewonersbelangen Isolatie Assendelft.
Geluidszone	Gebied waarbinnen wettelijke beperkingen bestaan ten aanzien van de bouw van geluidsgevoelige bestemmingen, waarbinnen conform wijziging van de Regeling Geluidwerende Voorzieningen geluidsisolatie wordt aangebracht en waarbuiten niet meer geluidsbelasting mag worden geproduceerd dan overeenkomt met de grenswaarde van de geluidszone.
GIS-1	Geluidsisolatie Schiphol fase 1.
GIS-2	Geluidsisolatie Schiphol fase 2.
GIS-3	Geluidsisolatie Schiphol fase 3.
Ke-woning	Woningen die binnen de 40 Ke-geluidscntour vallen en hierdoor in aanmerkingen komen voor dag- en nacht (etmaal)isolatie (alle geluidsgevoelige ruimten van een woning).
LAeq-woning	Woningen die binnen de 26 LAeq-geluidscntour vallen en hierdoor in aanmerkingen komen voor nachtsisolatie (isolatie van slaapkamers).
LIB 2004	Luchthavenindelingsbesluit vastgesteld op 2 september 2004.
LIB2004-contour	Geluidscntour vastgesteld in het Luchthavenindelingsbesluit d.d. 2 september 2004.
LVB	Luchthavenverkeerbesluit Schiphol.
Motie-Hofstra	Mede ter uitvoering van de motie Hofstra c.s. kan de eigenaar niet tegen de wil worden verplicht om de bewoning te beëindigen. Hiermee is het jaar waarin de sloopzone vrij van bewoning moest zijn (2008), zoals deze in het LIB is geregeld, komen te vervallen.

5P-contour	Geluidscontour op basis van de vijfbanenstelsel, vastgesteld in 1996.
PKB	Planologische Kern Beslissing.
Post onvoorzien	Toeslag op de raming voor kosten die in een later stadium erbij kunnen komen als gevolg van al dan niet geïnventariseerde, bijzondere gebeurtenissen die binnen de scope van het project vallen. De hoogte van de toeslag is onder andere afhankelijk van de projectfase.
PRI-raming	Project Ramingen Infrastructuur.
PROGIS	Project Geluidsisolatie Schiphol, uitvoeringsorganisatie Rijkswaterstaat regionale dienst Noord-Holland
RGV	Regeling geluidwerende voorzieningen 1997
S4/S2-contour	Geluidscontour op basis van de vierbanenstelsel, vastgesteld in 1996.
Scope	Omschrijving van wat wel en wat niet tot het project behoort in termen van eisen aan het fysieke ontwerp en de eventuele randvoorwaarden waaronder het te realiseren object tot stand moet komen.
Veiligheidszone	Gebied rond de luchthaven waar het risico op een ongeval groter is dan 1 op de 100.000 voor het vijfbanenstelsel in 2015. In dit gebied geldt een bouwverbod voor nieuwbouw en dienen bestaande woningen aan de woonbestemming te worden onttrokken.
Wensvoorziening	Voorzieningen in de woning die op verzoek en op kosten van de eigenaar worden aangebracht.
Woonschepen 5P	Aankoop of verplaatsing van woonschepen gelegen binnen de 40Ke geluidscontour (5P-contour).

Bijlage 2: Nadere toelichting Ke-etmaalisolatie en LAeq-nachtisolatie

Bij de bepaling van de geluidsbelasting worden twee maten gehanteerd, namelijk:

- **Kosteneenheid (Ke);**
Kosteneenheid is een maat voor geluidsbelasting, waarbij rekening wordt gehouden met maximale A-gewogen geluidsniveaus die worden waargenomen als gevolg van vliegtuigbewegingen in een kalenderjaar en waarbij een weegfactor wordt toegepast voor het vliegverkeer in avond en nacht. Er zijn vier Ke-zones gedefinieerd van respectievelijk 35, 40, 55 en 65Ke. Bij een geluidsbelasting boven de 35Ke mogen, behoudens uitzonderingen, geen nieuwe objecten met een woonfunctie worden gebouwd. Objecten met een woonfunctie binnen de 40Ke-contour krijgen een geluidsisolatiepakket aangeboden. Objecten die zijn gelegen tussen de 55Ke-contour en de 65Ke-contour met een woonfunctie die niet voldoende kunnen worden geïsoleerd, worden door middel van aankoop en sloop aan hun woonbestemming onttrokken. Woningen met een zwaardere geluidsbelasting dan 65Ke dienen in alle gevallen aan hun woonbestemming te worden onttrokken. Binnen de geluidsc contouren nabij Schiphol zijn tevens woonschepen gelegen. Aangezien woonschepen constructief gezien niet kunnen worden geïsoleerd, worden deze woonschepen aangekocht en/of verplaatst.
- **Equivalent A-gewogen geluidsniveau (LAeq)**
Voor de nachtisolatie wordt het equivalente A-gewogen geluidsniveau in een slaapvertrek berekend voor de periode 23.00 - 06.00 uur. Indien de LAeq de waarde van 26 decibel overschrijdt komen de geluidsgevoelige slaapkamers in aanmerking voor isolatie. Binnen de 26 LAeq-contour vindt geen onttrekking aan woonbestemming plaats.